

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ประชาสังคมของกระทรวงสาธารณสุข : ศึกษาผ่านชีวประวัติและ
บทบาทความเป็นผู้นำของนายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว

ชื่อผู้เขียน : นายฉัฐวุฒิ อ่าวสกุล

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐศาสตร์

ปีการศึกษา : 2542

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์สุรพันธ์ ทับสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ราชภัณฑารักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของนายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว
ที่มีต่อการสาธารณสุขไทย (2) เพื่อค้นหาลักษณะและบทบาทความเป็นผู้นำของ นายแพทย์
เสม พริ้งพวงแก้ว (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทความเป็นผู้นำของนายแพทย์เสม
พริ้งพวงแก้ว กับประชาสังคมในกระทรวงสาธารณสุข และ (4) เพื่อศึกษาลักษณะประชาสังคม
ในกระทรวงสาธารณสุขผ่านบทบาทความเป็นผู้นำของนายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว

วิธีการศึกษาใช้เทคนิคการทาบ้นที่กประวัติชีวิตบุคคล แบบกึ่งอัตชีวประวัติ อาศัย
การเก็บข้อมูลเน้นการสัมภาษณ์นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้ว และบุคคลผู้เกี่ยวข้องประกอบกับ
การเก็บข้อมูลจากเอกสาร

ผลการศึกษาพบว่า นายแพทย์เสม พริ้งพวงแก้วเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ต่อการ
สาธารณสุขไทยมากมาย อาทิ เป็นแพทย์ยุคบุกเบิกการแพทย์แผนปัจจุบัน ต่อมาได้รับ
ราชการในกระทรวงสาธารณสุขและผลักดันให้เกิดโรงพยาบาลประจำจังหวัดครบทุกจังหวัด
นอกจากนี้ยังเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการบริหารกระทรวงสาธารณสุข

ในปี พ.ศ. 2517 ซึ่งการปรับปรุงที่เกิดขึ้นเป็นรากฐานการบริหารงานของกระทรวงสาธารณสุข ต่อมาจวบจนปัจจุบัน บทบาทและผลงานของนายแพทย์เสมจึงเป็นที่ประจักษ์ว่าได้ทำให้ การสาธารณสุขของไทยพัฒนาเป็นอย่างมาก

จากเส้นทางของการต่อสู้และการทำงานทำให้นายแพทย์เสมเป็นเสมือนเสาหลัก แห่งคุณงามความดี การพร่ำสอนถึงคุณค่าแห่งคุณธรรมให้แก่บรรดานายแพทย์รุ่นใหม่ ทำให้ท่านเป็นที่รู้จักในแง่ของผู้เป็นที่ซื่อสัตย์ เรียบง่าย จริงใจ และยุติธรรม คุณธรรม เหล่านี้ประจักษ์ได้ชัดเจนโดยการยกย่องเชิดชูจากบรรดาข้าราชการในกระทรวง สาธารณสุขทั้งจากงานเขียนมากมายและจากการเล่าขานกันว่า นายแพทย์เสม พรึ่่งพวง แก้วเป็น “พ่อ” เป็น “ปูชนียบุคคลของกระทรวงสาธารณสุข” อย่างแท้จริง

ด้านพัฒนาการของประชาสังคมของกระทรวงสาธารณสุข ลักษณะของประชา สังคมเริ่มขึ้นพร้อมกับการนำเสนอบุคคลผู้มีคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ โดยพบว่าประชาสังคมมี ลักษณะการก่อตัวโดยเริ่มจากจิตสำนึกของคนที่ยอมรับปัญหา นำไปสู่การรวมกลุ่มกัน แก้ปัญหาและมีการติดต่อสื่อสารกันอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มประชาสังคมนี้คือ “ชมรมแพทย์ ชนบท” ซึ่งภายหลังได้เกิด “มูลนิธิแพทย์ชนบท” ขึ้นมาร่วมช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการ แพทย์ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตและความไม่ยุติธรรมในการบริหารงาน โดย ลักษณะการทำงานของกลุ่มเชื่อมโยงกันอย่างไม่เป็นทางการ

ทั้งชมรมแพทย์ชนบทและมูลนิธิแพทย์ชนบท เชื่อมโยงกับนายแพทย์เสม ด้วย ลักษณะที่ตรงกันของมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นประการสำคัญ